

Posudek diplomové práce:

Eliška POTUŽNÍKOVÁ, *Schwarzenberský archivář František Tyl ve vzájemné korespondenci s historikem Josefem Kalouskem – komentovaná edice dochované korespondence.*

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2020, 222 stran.

Nepříliš známá osobnost schwarzenberského archiváře a knihovníka Františka Tyla zaujala Bc. Elišku Potužníkovou již při přípravě její bakalářské práce a je záslužné, že tohoto muže nepustila ze zřetele ani v případě práce diplomové, kdy se zaměřila na jeho poměrně rozsáhlou korespondenci s českým historikem Josefem Kalouskem a rozhodla se připravit její edici.

Diplomová práce sestává – kromě úvodu a závěru – z celkem čtyř kapitol, přičemž čtvrtou, nejrozsáhlejší z nich, tvoří zmíněná edice. Zatímco v Úvodu (s. 7–9) jsou představeny cíle a struktura práce, její pramenná základna a nejdůležitější literatura, následující kapitoly jsou věnovány oběma hlavním aktérům práce a edice, tj. osobnosti Josefa Kalouska (s. 10–19) a Františka Tyla (s. 20–26); vzhledem k tomu, že Josef Kalousek je námětem nedávné monografie B. Jirouška a navíc vydané edice deníku a korespondence a že se Františkem Tylem zabývala autorka, jak již bylo uvedeno, ve své bakalářské práci, jedná se v obou případech jen o rekapitulaci nejdůležitějších informací. Další kapitola, zaměřená na rozbor vzájemné editované korespondence obou mužů (s. 27–36) již patří k přínosům samotné autorky, která podala charakteristiku dochovaných dopisů z hlediska chronologického, formálního i obsahového, přičemž sledovala jejich frekvenci (zajímavé by jistě bylo i její ztvárnění formou grafu), úpravu, způsob psaní, oslovení i dataci a přinesla rekapitulaci obsahu, v němž se vedle rýze pracovních otázek spojených zejména s vydáním Tylovy knihy *Paměti zvíkovské* a s přípravou edice *Archiv český* objevují také informace o zdravotním stavu (zejména o Tylových pobytech v lázních), o vzájemných kontaktech obou mužů nebo o orlickém knížeti Karlu III. ze Schwarzenbergu či o soudobé politické situaci.

Vlastním jádrem a nejvýznamnější částí diplomové práce Bc. Elišky Potužníkové ovšem tvoří již zmíněná rozsáhlá komentovaná edice, zpřístupňující celkem 91 dopisů různého druhu (tj. i korespondenčních lístků apod.) z let 1885 až 1898. O péči, jakou studentka edici věnovala, svědčí již rozsáhlá a detailní ediční poznámka (s. 37–41), vysvětlující všechny zásahy a úpravy. Sama více než stopadesátistránková edice (s. 42–190) je poté zpracována velmi kvalitně a v souladu s platnými zásadami, každý z dopisů je doplněn záhlavním regestem a charakteristikou obsahující základní popis a citaci (včetně případného dvojího uložení) a text doplňují vysvětlující poznámky (v celkovém počtu 700 položek). Autorka, resp. editorka si přitom musela poradit s nezřídka paleograficky i jazykově náročnými originály, obsahujícími řadu archaických a dnes ne vždy srozumitelných zejména latinských, ale i německých a francouzských výrazů či pasáží nebo klasických citátů (např. pozn. 741), vypořádala se s určením datace i lokalit (ať domácích nebo zahraničních) a historických i soudobých osob (včetně nepříliš známých, např. pozn. 392, 421), převedením dobových jednotek (pozn. 244, 248 aj.), nebo vysvětlením různých soudobých záležitostí včetně politických (např. pozn. 461, 568), či dobových výrazů (např. boty juchtovky, pozn. 479) a událostí (např. důlní požár v Příbrami, pozn. 512). Pro určení osob využila např. i sčítací operáty (pozn. 421), kromě

uváděných vydaných článků a knih (příp. doplněných odkazy na digitální kopie) dohledala i archiválie zmiňované v textu (pozn. 780, 849), neopomněla připojit odkazy na informace v jiných dopisech a již zmíněné edice Kalouskových deníků a korespondence. Poradila si i se zařazením nedatovaných dopisů, a to nejen na základě poštovního razítka (pozn. 790), ale i kontextu (pozn. 638, 793). Orientaci v edici navíc usnadňuje připojený jmenný rejstřík (s. 191–195).

Práci uzavírá shrnující Závěr (s. 196–198), nechybí seznam zkratk (s. 199) a obsáhlý seznam pramenů a literatury včetně internetových zdrojů (s. 200–214), vhodné doplnění práce tvoří obrazové přílohy (s. 216–222) s připojeným seznamem vzorně uvádějícím zdroje (s. 215).

Vzhledem k tomu, že ediční práci obecně lze označit jako „neverending story“, kdy se ne vždy podaří určit všechny termíny, zmínky či souvislosti a nezdědka pomůže pouhá náhoda či konzultace s různými specialisty, lze konstatovat, že se editorec podařilo snížit množství neurčených položek (stejně jako nečitelných míst) v podstatě na minimum, zvláště s přihlédnutím k tomu, že je v oblasti ediční práce začátečníci (naopak i s ohledem na to si edice zaslouží ocenění). V případě některých poznámek by bylo sice možno provést upřesnění (např. k osobnosti A. Rezka, pozn. 174), připomínku je možno vznést ohledně nedůsledného doplnění uvozovek u vysvětlení cizích slov, ale zvláště vzhledem k rozsahu práce to nepředstavuje zásadní problém. Naopak stylistická a gramatická úroveň práce nevzbuzuje kritiku.

Jak z výše uvedeného vyplývá, považuji diplomovou práci Bc. Elišky Potužníkové a zejména zpracovanou edici vzájemné korespondence schwarzenberského archiváře Františka Tyla a českého historika Josefa Kalouska za kvalitní, lze ji označit za cenný příspěvek jak k již vydávané edici korespondence J. Kalouska, tak k osobnosti F. Tyla a dějinám schwarzenberského archivnictví obecně. Diplomová práce rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací, neshledávám na ní zásadní nedostatky, a proto ji velmi ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 26. srpna 2020

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.